

XX PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY NA ŠKOLNÍ ROK 2022/2023	
Číslo směrnice:	020
Vypracoval/a:	Mgr. Jiří Kumstát, metodik prevence
Schválil:	Mgr. Leoš Šebela, MBA, ředitel školy
Pedagogická rada projednala dne:	31. 08. 2022
Směrnice nabývá účinnosti ode dne:	01. 09. 2022
Školská rada schválila dne:	
Změny ve směrnici jsou prováděny formou číslovaných písemných dodatků, které tvoří součást této směrnice.	

Základní škola Pardubice, Bratřanců Veverkových 866
ul. Bratřanců Veverkových 866, 530 02 Pardubice, IČ: 60 159 154

ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Základní škola Pardubice, Bratřanců Veverkových 866, ul. Bratřanců Veverkových 866, 530 02 Pardubice	
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Leoš Šebela, MBA	
Telefon na ředitele	+420 734 169 009	
E-mail na ředitele	reditel@zsbrve.cz	
Jméno metodika prevence	Mgr. Jiří Kumstát	
Telefon	+420 734 169 041	
E-mail	kumstat.jiri@zsbrve.cz	
Specializační studium	vystudován	Studium pro výkon specializovaných činností – prevence rizikového chování – metodik prevence
Realizátor vzdělávání	Centrum celoživotního vzdělávání Pardubice	
Jméno výchovného poradce	Mgr. Ivana Herynková	
Telefon	+420 734 169 052	
E-mail	herynkova.ivana@zsbrve.cz	
Specializační studium	vystudována	
Realizátor vzdělávání	PF Univerzita Hradec Králové	
Jméno školního psychologa	Mgr. Eva Viečorková	
Telefon	+ 420 734 169 007	
E-mail	psycholog@zsbrve.cz	

	Počet tříd	Počet žáků/studentů	Počet ped. pracovníků
ZŠ - 1. stupeň	15	350	16
ZŠ - 2. stupeň	14	374	29
Víceleté gymnázium			
4leté gymnázium			
SŠ - ostatní			
Celkem pedagogů na škole			45 + 10 asistentů

1. Stav školy z hlediska rizikového chování, analýza situace

ZŠ Bratřanců Veverkových je škola městského typu položená v centru města, v klidném prostředí parku. Má k dispozici venkovní hřiště s možností provozování atletických disciplín a s dětským koutkem pro děti družinové. V jejím areálu jsou dvě kryté tělocvičny – gymnastický sál a velká tělocvična na míčové hry.

V blízkosti školy je zimní stadion (Enteria Arena), a tak se od školního roku 2013/2014 škola profilovala jako škola poskytující vzdělání žákům z hokejového klubu HC Dynamo Pardubice. Kromě toho škola spolupracuje s plaveckým klubem PAP Pardubice. Dětem je poskytována možnost volnočasových aktivit v budově školy ve formě kroužků, k dispozici jsou i volnočasové aktivity v rámci školní družiny.

ZŠ Bratřanců Veverkových tedy poskytuje z hlediska prevence velké možnosti sportovních a volnočasových aktivit pro své žáky.

Školní preventivní program je realizován pro 1. i 2. stupeň ZŠ

- Počet žáků: **724**

2. Nutnost preventivního programu

Program prevence rizikového chování je zpracován školním metodikem prevence v souladu s metodickým pokynem MŠMT. Jeho plnění bylo průběžně kontrolováno, doplňováno a upravováno.

V průběhu celého školního roku jsou průběžně plněny všechny obecné i konkrétní cíle v primární prevenci. Vzhledem k metodám užívaným při hodinách (zejména výchova ke zdraví, výchova k občanství, náš svět) jsou žáci otevřenější, více spolupracují, jsou ochotni řešit své konflikty. Jako velmi přínosná se jeví i spolupráce v rámci ŠPP se školním psychologem a kurátorem pro mládež z Oddělení sociálně-právní ochrany dětí Pardubice. Probíhá řada interaktivních akcí s tematikou alkoholových i nealkoholových závislostí, sebepoškozování, osobního bezpečí a chování v nebezpečných situacích, chování v dopravě, problematiky zneužívání sociálních sítí a zdravého životního stylu.

Další akce se zaměřují na interpersonální vztahy a předčasnou sexualitu na sociálních sítích. Školní rok se ve značné míře věnuje i problematice nevhodných vztahů mezi žáky, nevhodného chování vůči vyučujícím a narůstajícího nezájmu o výsledky vlastního vzdělání.

Metodik prevence a jeho odborná působnost na škole:

- a) pracuje podle vyhlášky č. 72/2005 Sb. v platném znění a jejich příloh
- b) vykonává činnost metodickou, koordinační, informační a poradenskou pro žáky, rodiče i vyučující
- c) spolupracuje s vedením školy, v rámci ŠPP se školním psychologem, výchovným poradcem, školním a sociálním psychologem a třídními učiteli

- d) informuje školní poradenské centrum o problémech prevence na ZŠ a navrhuje spolupráci s odbornými pracovišti, orgány sociálně právní ochrany dětí, orgány místní samosprávy a správy, které danou problematiku mají v kompetenci, s dětským lékařem a v rámci prevence i s Městskou policií Pardubice a PČR
- e) v práci se snaží předávat nové poznatky a odborné informace podle aktuální potřeby i rodičům žáků školy
- f) reaguje na osobní a rodinné problémy u žáků a snaží se o doporučení a nasměrování na včasnou pomoc
- g) účastní se odborně zaměřených akcí a pravidelných školení, ve kterých zvyšuje svou odbornou úroveň

Oblast činnosti školního metodika prevence

- alkoholové i nealkoholové závislosti
- rizikové chování v dopravě
- gambling a netolismus
- záškoláctví
- školní násilí (šikana) i na sociálních sítích
- vandalismus
- páchání trestných činů a přestupků
- poruchy příjmu potravy
- rasismus, xenofobie, extremismus
- působení sekt
- projevy syndromu týraného dítěte
- zvládání nových a obtížných situací
- sexuálně rizikové chování
- nevhodné formy trávení volného času

3. Rizika, která se na škole v loňském roce objevila a na která škola v roce 2021/2022 v rámci prevence reagovala:

- kyberšikana
- užívání elektronických cigaret a nikotinových sáčků
- nevhodné a vulgární chování mezi žáky i vůči učitelům

4. Ve školním roce 2021/2022 se na škole

4.1 dařilo:

- spolupracovat s rodiči
- došlo k posílení komunikace mezi učiteli a rodiči
- včasné zastavení kyberšikany

- včasná informovanost rodičů o užívání nikotinových sáčků
- lepší komunikace žák-učitel

4.2 nedařilo:

- utlumovat vulgaritu mezi žáky i vůči učitelům

4.3 je třeba zaměřit pozornost na:

- problematiku bezpečí dětí na sociálních sítích (plánované programy Kamarádi online, Rizika online her, Youtube a Youtubering, Kyberšikana, Netiketa)
- zvyšování právního povědomí a vědomí odpovědnosti za vlastní jednání a to včetně chování vůči vyučujícím
- zvýšit povědomí o nebezpečnosti užívání nikotinových sáčků

5. Vymezení cílové populace PP

- a) pedagogičtí pracovníci
- b) žáci

PROGRAMY NESPECIFICKÉ I SPECIFICKÉ PREVENCE

Tematické bloky ve výuce zaměřené na prevenci rizikového chování byly uplatňovány zvláště v předmětech náš svět, výchova k občanství, přírodopis a komunikativní dovednosti v 9. ročníku.

- **Pro žáky 1. stupně** je uplatňována nespecifická primární prevence (zdravý životní styl, bezpečnost v dopravě, kulturní chování) a je podporován rozvoj cíleného zájmu o vhodně trávený volný čas - školní sportovní a zájmové kroužky.
- **Na 2. stupni** již nastupuje, vedle prevence nespecifické (zdravý životní styl, zodpovědnost za vlastní zdraví a své chování, bezpečné a bezproblémové chování v online světě) pro méně ohrožené skupiny dětí, prevence specifická, zaměřená k cílovým skupinám s tématy:
- **6. třídy** – vztah k autoritám, bezpečný pohyb dětí v digitálním světě, odpovědnost za vlastní jednání
- **7. třídy** – bezpečnost na sociálních sítích, bezpečné nákupy na internetu, závislosti
- **8. třídy** – právo, morálka, odpovědnost
- **9. třídy** – volba povolání, společenské chování v náročnějších situacích, vulgarita vůči vyučujícím, nezájem o výsledky vzdělávání

6. Skladba a konkretizace aktivit PP pro jednotlivé cílové skupiny (plán 2022/2023) – uskutečnění na základě aktuální epidemiologické situaci

- Harmonizační kurz pro žáky 6. ročníků – Běleč nad Orlicí

- Sportovní den – 1. a 2. stupeň – Olympijský víceboj
- Dopravní výchova – Městská policie Pardubice – I. stupeň
- Profesionální orientace – 9. ročník – Úřad práce Pardubice
- Tajemství mystéria – akce pro rodiče s dětmi
- Škola v přírodě s lyžováním – pro II. stupeň – pro žáky 7. a 8. ročníků - Benecko
- Pracovní pohovory nanečisto 9. ročník – Úřad práce Pardubice, NIDV Pardubice
- Exkurze – Jaderná elektrárna Dukovany, ŠKODA auto Mladá Boleslav – 8. a 9. ročník
- Školy v přírodě 1. - 8. ročník
- Školní výlety – vícedenní pro 9. ročníky
- Dětský den 1. - 9. ročník
- Příměstské letní tábory

Preventivní programy

RNDr. Bc. Hanák Ludvík – e-Duha-vzdělávání – I. a II. pololetí

- *Kamarádi online 1. – 3. ročník*
- *Netiketa – 1.- 3. ročník*
- *Youtube a Youtubering 4. – 5. ročník*
- *Kyberšikana – 2.stupeň*
- *Kybergrooming – 2. stupeň*

MP Pardubice – I. pololetí

- *Co nevíte o městské policii – 1. ročníky*

Mgr. Kamil Koula – agentura KK

- *Divadelní představení – prevence rizikového chování dětí mladšího školního věku – 1. – 3. ročník*

DDM Beta – II. pololetí

- *Protidrogová preventivní přednáška pro II. stupeň*

Další preventivní programy a přednášky budou doplněny dle aktuální nabídky.

7. Metody a formy realizace PP

7.1 Spolupráce a odpovědnost v rámci ZŠ

- **ředitel školy** – odpovědnost za podporu, vytváření a realizaci programu
- **školní metodik prevence** – monitoruje situaci na ZŠ a je garantem koordinace přípravy a realizace programu (vyhláška č. 72/2005 Sb., příloha č. 3 – standardní činnosti ŠMP), zajišťuje odbornou a metodickou pomoc svým kolegům, je zároveň i garantem kvality programů primární i specifické prevence zajišťovaných podle aktuálních potřeb školy, úzce spolupracuje se školním psychologem i se školním psychologem sociálním na tvorbě i uskutečňování PP, má kontakty na odborníky i instituce
- **třídní učitelé** – stěžejní úloha při naplňování PP, monitorují a informují všechny zainteresované o počátečních projevech negativních jevů u žáků, jednájí s příslušnými orgány i se zákonnými zástupci
- **pedagogický sbor** – jednotliví učitelé začleňují preventivní témata do výuky jednotlivých předmětů (RVP)
- **školní psycholog** - teambuildingové a adaptační aktivity, poruchy chování, interpersonální vztahy v kolektivech, školní klima třídy, spolupráce s rodiči

7.2 Spolupráce s organizacemi

Městská policie Pardubice, Policie ČR – velmi dobrá spolupráce z hlediska prevence, neziskové organizace dle aktuální nabídky a potřeby školy, centrum Paleta, OSPOD Pardubice, dětská lékařka, nízkoprahová zařízení, sportovní kluby (zvláště HC Dynamo Pardubice – dlouhodobá spolupráce a PAP Pardubice), Magistrát města Pardubic, Pedagogicko-psychologická poradna Pardubice, Archa Chrudim, Středisko výchovné péče Pyramida, Krajská hygienická stanice Pardubice. **Jednotliví odborníci a interaktivní programy** z oblastí vhodných pro primární i specifickou prevenci (dle aktuální nabídky a aktuální potřeby z hlediska školy)

7.3 Spolupráce s rodiči – jeví se jako nejúčinnější forma, pokud má rodina skutečný zájem o předcházení a řešení problému

- a) písemná sdělení rodině a distribuce materiálů
- b) informační servis pro rodiče – webové stránky školy s přehledem kontaktů a akcí
- c) funkční školské poradenské pracoviště – ředitel školy, školní psycholog, výchovný poradce, metodik prevence, kurátor pro mládež - OSPOD
- d) třídní schůzky s rodiči a individuální konzultace všech pedagogů

7.4 Další metody a formy

- Adaptační kurzy pro nové kolektivy, teambuildingové aktivity, školy v přírodě
- Funkční ŠPP a spolupráce s pověřeným pracovníkem (p. Němec) OSPOD přímo na ZŠ
- Sportovní akce a soutěže, vědomostní soutěže
- Volnočasové aktivity a zájmové kroužky ve škole

- Průběžné vzdělávání ŠMP a výměna poznatků o řešení problémů v rámci ŠMP na ostatních školách
- Spolupráce ŠMP s PPP i Magistrátem města Pardubic jako garanty preventivních aktivit širšího záběru
- Zásobník her a adaptačních aktivit školního psychologa
- Webové stránky školy, e-mailové adresy pro cílové skupiny žáků a rodičů
- Školní časopis

8. Podmínky pro práci a realizace činnosti metodika prevence

a) Školní metodik prevence spolupracuje s

- výchovným poradcem
- školním psychologem
- vedením školy
- třídními učiteli
- ostatními vyučujícími i nepedagogickými pracovníky

b) Podmínky pro výkon funkce školního metodika prevence

- vymezené konzultační hodiny
- přístup k sítím
- přístup k vyhláškám a odborné literatuře na internetu
- plná podpora vedení školy k dalšímu vzdělávání
- možnost předávat informace pedagogickému sboru – pravidelně minimálně 1x měsíčně na provozních poradách, v případě intervence okamžitě

c) Školní metodik prevence se účastní

- mapování výskytu nežádoucích jevů na škole v rámci ŠPP
- řešení a směřování na odbornou pomoc těchto jevů v rámci ŠPP
- spolupráce s odbornými a specializovanými organizacemi
- jednání s rodiči

9. Vymezení měření efektivity PP

- a) ve spolupráci se školní psycholožkou screening problémových tříd, a monitoring a rozhovory se žáky ke zjišťování klimatu tříd
- b) interview s třídními učiteli, interpersonální komunikace o rodících se problémech nebo změnách v klimatu tříd, či v chování jednotlivců
- c) posuzování změny klimatu školy z pohledu rodičů
- d) posuzování změny klimatu školy z pohledu ostatních pracovníků školy
- e) jednotlivé dotazníky TU a lektorů o úspěšnosti akcí
- f) od 2018/2019 spolupráce s pověřeným pracovníkem OSPOD, porady ŠPP dle aktuální potřeby

10. Krizový plán školy

Rizikové chování	Kdo řeší	Koho informuje	Zapíše
Nevolnost žáka	TU	ZZ – domluví se s nimi na způsobu uvolnění žáka ze školy	TU do třídní knihy
Nevolnost vyžadující doprovod	TU	ZZ – žák čeká na doprovod ze školy ve třídě	
Úraz	Vyučující, zajistí ošetření	Třídního učitele, ten informuje ZZ	Vyučující zajistí zápis o úrazu
Kolaps žáka	Vyučující, zajistí 1. pomoc	Ředitele školy, třídního učitele, ten informuje ZZ	Vyučující zapíše do třídní knihy
Kouření ve škole, před školou a na školních akcích	Vyučující, odebere tabákový výrobek	Třídního učitele, ten informuje rodiče nezletilého žáka, udělí sankce stanovené školním řádem	Vyučující sepíše krátký záznam a předá MP
Konzumace alkoholu ve škole a na akcích pořádaných školou	Vyučující, odebere a zajistí alkohol. Posoudí stav žáka. Je-li ohrožen na životě, volá první pomoc. Není schopen pokračovat ve vyučování - škola vyzve ZZ, aby žáka vyzvedl	Ředitele školy, MP, třídního učitele. TU informuje ZZ v každém případě, udělí sankce stanovené školním řádem. Je-li ZZ nedostupný v případě, kdy má žáka vyzvednout ve škole, informuje škola OSPOD	Vyučující sepíše krátký záznam s vyjádřením žáka a předá MP
Podezření na konzumaci alkoholu	Vyučující oznámí skutečnost MP, řediteli školy a ZZ.	Postupuje se jako v předchozím případě.	Vyučující sepíše krátký záznam s vyjádřením žáka a předá MP
Zadržení alkoholu u žáka ve škole	Pracovník školy odebere, nepodrobuje nález žádnému testu složení	Ředitele školy, MP, TU, ten informuje ZZ žáka	Pracovník školy sepíše záznam s vyjádřením žáka, předá MP
Konzumace OPL /omamných a psychotropních látek/ ve škole	Vyučující odebere a zajistí návykovou látku. Posoudí stav žáka. Je-li ohrožen na životě, volá první pomoc. Není schopen pokračovat ve vyučování - škola vyzve ZZ, aby žáka vyzvedl.	Ředitele školy, MP, třídního učitele. TU informuje ZZ v každém případě, udělí sankce stanovené školním řádem. Je-li ZZ nedostupný v případě, kdy má žáka vyzvednout ve škole, informuje škola OSPOD Oznamovací povinnost informovat OSPOD i v případě, že ZZ žáka vyzvedne.	Vyučující sepíše záznam, je nutné rozlišit uživatele a distributora /TČ/, záznam předá MP
Podezření na konzumaci OPL	Nejsme oprávněni testovat	MP, TU sleduje žáka, upozorní ZZ	MP zapíše
Distribuce OPL ve škole /TČ/	Vyučující má důvodné podezření	MP, vedení školy musí vyrozumět Policii ČR, OSPOD u žáků mladších 18 let, vždy ZZ žáka	Zápis MP vyjádření žáka + jeho podpis, vyjádření žáka je přítomen ředitel školy
Zadržení látky u žáka, podezření na OPL	Pracovník školy odebere, nepodrobuje nález žádnému testu složení, látku dá do obálky, přelepí, podepíše a uloží do trezoru	Vedení školy Policie ČR ZZ žáka	Zápis, vyjádření žáka + jeho podpis, vyjádření žáka je přítomen ředitel školy
Podezření, že žák má OPL u sebe	Podezření ze spáchání TČ, řeší pouze Policie ČR	Vedení školy, to zavolá Policii a konzultuje s ní další postup. Informuje ZZ žáka. Izolace žáka, musí být neustále pod dohledem do příjezdu Policie ČR. Neprovádět osobní prohlídku nebo prohlídku věcí!	
Krádež	TU, vyučující	Obvodní oddělení Policie ČR nebo poučit žáka, že má tuto možnost OSPOD u mladších 18 let ZZ vždy	Záznam na základě výpovědi poškozeného
Je znám pachatel			
Vandalismus	V případě, že známe viníka, může škola na něm nebo na ZZ vyžádat náhradu škody	TU, ZZ, ředitel školy	Záznam pro MP
Vysoká absence, záškoláctví	TU	VP, ZZ	Záznam o pohovoru /neomluvené hodiny, výchovné komise/

11. Školní program proti šikanování

Ostrakismus

První stádium je velice obtížné vypořádat a rozpoznat. Prvky šikany jsou dosti skryté a jednotlivé odlišnosti v chování dětí nenesou pro učitele tak čitelnou informaci, jako je tomu u stádií dalších. Nedochozí ještě k fyzickému napadání, není vytvořena kohezní skupina, která by systematicky oběť tvrdě trápila apod. Sledování tedy vyžaduje větší pozornost a citlivost (rozlišovací schopnost) k různým jevům, které se ve třídě běžně objevují (viz teasing, běžné konflikty, vtípky apod.). Nejčastěji to vypadá tak, že se ve skupině objeví děti, které jsou z nějakého důvodu neoblíbené (někdy pomůžou nevědomky i učitel) a pomalu se dostávají na její chvost. Stávají se terčem nářeků, pomluv, legráček atd. (stávají se „černou ovci“, outsiderem skupiny). Takové děti se často neumějí dostatečně, účinně bránit (a časem i „nechtějí“) a pomalu přijímají roli utlačovaného a odstrkovaného = ostrakizovaného. Tímto stádiem šikana většinou začíná a také často končí. Agresor v této fázi v podstatě testuje, kam až smí zajít. Zároveň potenciální oběť má v tomto stádiu největší příležitost se účinně bránit a smysluplně se vymezit (je pro ni klíčová).

- **Postup školy: Řešení je plně v kompetenci učitele (týmu pedagogů). Kontaktovat rodiče agresorů a oběti. Je možné si přizvat Pedagogicko-psychologickou poradnu (dále jen PPP) nebo jinou organizaci, která se problematikou zabývá (NNO, SVP).**

Psychická manipulace a fyzická agrese

V této fázi již často dochází vedle psychického nátlaku k otevřenému agresivnímu jednání (strkání, bití, fyzické vytěsňování - povyšování, ničení věcí apod...). Agresor cítí uspokojení z toho, že má moc, a že se ho oběť bojí. Zkouší zároveň jaké postavení má ve skupině a snaží se na sebe navázat ostatní vlivné i nevlivné členy. Manipuluje tak nejen s obětí, ale i s celou skupinou. Utvvrzuje obraz oběti jako „černé ovce“ a potřebu (nutnosti, správnosti) ho týrat – trestat. Pokud není ve skupině dostatečně silná morální základna stojící na přátelských vztazích a odporu k násilí, šikana se rozjíždí ve větším rozsahu. Přidávají se ostatní členové skupiny – 3. stádium.

- **Postup školy: Řešení je opět plně v kompetenci učitele (týmu pedagogů). Kontaktovat rodiče agresorů a oběti. Zároveň svolat třídní schůzku (obecně obeznámit, sdělit stanovisko – neřešit). Velice vhodné kontaktovat PPP. Dle povahy vývoje šikany je možné přizvat Policii, OSPOD, lékaře... Vytváření jádra**

Třetí stádium je pro bezpečnost oběti (i skupiny) klíčové. Pokud se udrží trend druhého stádia a ve skupině se neobjeví a dostatečně neprojeví odpor k praktikám agresorů, dochází k vytvoření kohezního „úderného jádra“. Toto jádro je již zcela přesvědčeno o správnosti svého jednání a vytváří atmosféru strachu – „Jde s námi nebo proti nám“. Na stranu agresorů se přidávají další jedinci z neutrální části skupiny. Ohroženi jsou tak další méně oblíbení jedinci z okraje skupiny nebo jedinci v opozici - názorové menšině (i když dosud

byli docela oblíbeni). Oběť v tuto chvíli již nemá důvěru v kamarády, blízké ani učitele (přestává rozlišovat mezi přáteli a nepřáteli).

- **Postup školy: Řešení již není pouze v kompetenci školy. Vhodné kontaktovat PPP, OSPOD, PČR. Vhodné přizvat psychologa nebo jinou vhodnou návaznou síť. Kontaktovat rodiče a svolat třídní schůzku na základě konzultace s PPP nebo jiným odborníkem. Realizovat individuální práci s obětí a agresorem (odborník na šikanu, psycholog, terapeut). Přijmout otevřená a represivní opatření (kázeňské postihy).**

Vytváření norem

V této fázi je již skupina plně orientovaná na normy agresorů. I děti z dříve neutrální části skupiny nyní začínají šikanovat a chovat se jako agresori. Agresivní a manipulativní chování se stává normou. Jakákoli problematická situace, která ve třídě nastane, se svezle po oběti jako ventilu napětí. I děti, které samy do této chvíle byly na chvostu skupiny, začínají ubližovat (obrana - nechtějí se dostat do podobné pozice). Oběť již nemá šanci vzdorovat, smiřuje se s chováním ostatních a naopak začíná být na šikaně lehce závislá (u agresora již plná závislost).

- **Postup školy: Nutnost kontaktovat PPP, OSPOD, Policii, Probační a mediační službu, psychologa, lékaře. Vhodné represivní formy nápravy. Individuální práce s obětí a agresorem (terapeut – psycholog). Terapeutická práce se skupinou.**

Totalita, dokonalá šikana

V tomto stádiu již nemá škola (učitelé) na skupinu žádný vliv. Ve skupině jsou již přesně rozděleny role (vůdce, kdo vymýšlí, kdo hlídá atd.). Skupina kooperuje a systematicky oběť využívá a trápí. Oběť paradoxně začíná mít pocit, že agresori jsou ti jediní, kteří mají pravdu a při vyšetřování je hájí. Zároveň trpí silnými pocity viny a méněcennosti. Kromě silné závislosti hlavních agresorů na šikaně, se dostává do lehké závislosti i zbytek skupiny.

- **Postup školy: Kontaktovat podle potřeby PČR, Probační a mediační službu, psychologa, PPP, lékaře. Skupinová terapie nepomáhá. Doporučuje se rozpustit skupinu. Individuálně terapeuticky pracovat se všemi zúčastněnými (hlavně s obětí a hlavními agresory).**

12. Strategie prevence řešení školní neúspěšnosti žáků

Jedním z vážných problémů, které je třeba řešit a předcházet jim, je **školní neúspěšnost**. Jednou z možností je individuální práce s žákem, případně s jeho rodinou. Příčinou mohou být individuální rozdíly v osobnosti žáků, jejich motivace a výkonnosti, ale také rodinná výchova. Neprospěch mívá obvykle mnoho příčin, které je třeba včas rozpoznat a podchytit. Školní úspěšnost i neúspěšnost je ovlivňována jednak osobností žáka – např. nízkou odolností vůči zátěži, poruchami učení a chování, zdravotními komplikacemi žáka, ale také nemotivujícím rodinným zázemím. Žáci jsou často ohroženi sociálně nežádoucími jevy, mají problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole.

Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace se školním psychologem.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z **Vyhlášky č. 27/2016 Sb.** a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

Příčiny školní neúspěšnosti

a) osobnost dítěte - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování, poruchy osobnosti a jiné zdravotní komplikace žáka

b) rodina - nepodnětné rodinné prostředí, rozdílné osobnostní a sociální podmínky života v rodině, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace

c) nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole – malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nedostatečná motivace, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou

Doprovodné projevy školní neúspěšnosti

a) neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie

b) poruchy chování – záškoláctví, útky ze školy nebo z domova

c) obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie

Postoj dítěte a rodičů ke školní práci

Velmi důležitou roli hraje také postoj dítěte i rodičů ke škole a školní práci. Tento postoj závisí především na dobré motivaci a zvyšování sebedůvěry dítěte. Postoj žáka ke škole

dále ovlivňují i dílčí úspěchy a neúspěchy ve vzdělávacím procesu. Žáci, kteří pracují pod úrovní svých schopností a bez zvýšeného vlastního úsilí, nejsou motivováni k lepším výsledkům a bývají ve škole nespokojeni. Neúspěch může být u žáka podnětem k většímu úsilí a snaze o zlepšení výsledků. Pokud jsou však neúspěchy příliš časté, motivace žáka se rychle snižuje.

Předcházení školní neúspěšnosti ze strany školy

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "školsky úspěšné žáky".

Možná opatření se volí individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

a) Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a vytvoření IVP.

b) Odchylna v celkové úrovni inteligence: žákovi bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace - zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.

c) Žáci sociálně znevýhodnění: motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole.

d) Žáci s vysokou absencí jsou velmi často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti: včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškaného učiva - plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem.

Motivace a zvyšování sebedůvěry:

- klademe na dítě přiměřené nároky
- zdůrazňujeme jeho pozitivní stránky
- oceňujeme jeho jedinečnost
- umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory
- rozvíjíme u dítěte pocit empatie
- vyhýbáme se negativnímu srovnávání

Pedagogičtí pracovníci:

- znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu
- mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka
- spolupracují s třídním učitelem
- znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností
- znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav
- stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu
- efektivně podporují žáka a motivují jej ke školní práci
- nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultační hodiny, které jsou zveřejněné na webových stránkách školy

Postup při řešení školní neúspěšnosti – podpůrný program (plán pedagogické podpory nebo také plán podpůrných opatření)

Hlavním opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s rodiči!

a) Po prvním čtvrtletí třídní učitelé písemně informují rodiče žáků, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (jsou hodnoceni známkou nedostatečný nebo dostatečný, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový).

b) Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci rodičů, žáka a vyučujícího - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).

c) Pokud se situace nezlepšuje, bude nabídnut žákovi podpůrný plán.

d) Pokud žák zamešká více než 100 hodin výuky, vyvolává se jednání s rodiči preventivně. Přítomni třídní učitel, žák a rodič, případně učitel předmětu, kde se už objevily problémy. Domluví se podpora žákovi tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).

e) Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena třídním učitelem.

Plán pedagogické podpory (plán podpůrných opatření)

Podpůrný plán pro neprospívající žáky je souhrn opatření nabízených žákům a jejich rodičům, který se podpisem všech stran stává pro všechny závazným.

Realizace plánu pedagogické podpory

Pokud selže individuální podpora žákovi a ten je v prvním pololetí hodnocen nedostatečnou nebo je hodnocen dostatečnou a jeho vyučující vyhodnotí další vývoj jeho výkonů jako

rizikový, nabízí se žákovi a jeho zákonným zástupcům podpůrný plán. Po uzavření pololetního hodnocení výsledků vzdělávání navrhne třídní učitel ve spolupráci s ostatními vyučujícími podpůrný plán. S plánem jsou seznámeni rodiče a žák a dojde k jeho podpisu. Po uzavření klasifikace na závěr školního roku je vyhodnocena jeho efektivita.

Formy a metody práce

Pro úspěšnost Podpůrného programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- a) podpůrný studijní plán, tj. stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním)
- b) zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu - dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem
- c) užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- d) používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- e) individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
- f) vedení písemných záznamů o průběhu podpůrného programu – zadání úkolu, termín splnění, poskytování pravidelných informací o průběhu podpůrného programu rodičům a výchovnému poradci – informace o přístupu žáka k plnění povinností v časovém sledu
- g) domluva konzultační hodiny, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel telefonicky zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit

13. Kontakty na poradenská pracoviště

- **Pardubický kraj – Prevence rizikového chování a ochrana zdraví**
Krajský školský koordinátor prevence Mgr. Renata Černíková
Krajský úřad Pardubického kraje, Komenského nám. 125, 532 11 Pardubice
tel. 466 026 240, renata.cernikova@pardubickykraj.cz
- **Magistrát města Pardubic – Oddělení sociálně - právní ochrany dětí**
Jan Němec, DiS. – Kurátor pro mládež
Pardubice, U Divadla 828, tel. 466 859 648, jan.nemec@mmp.cz
- **Pedagogicko-psychologická poradna Pardubice**
Sukova třída 1260, 530 02 Pardubice
PaedDr. Bc. Jiří Knoll – ředitel, oblast prevence, tel. 603 905 945, jiri.knol@ppp-pce.cz
- **Policie ČR – KŘP Pardubického kraje**
Oddělení tisku a prevence, mjr. Ing. Markéta Janovská
tel. 974 561 202, 725 954 854, krpe.tisk@pcr.cz
- **Městská policie Pardubice**
Pernerova 443, 530 02 Pardubice, tel. 466 859 220
Oddělení prevence – Mgr. Blanka Holešovská 731 681 537
- **Středisko výchovné péče Pyramida**
Sokolovská 146, 533 54 Rybitví, tel. 466 680 338, 723 134 604, svp_pyramida@volny.cz
- **Rada pro podporu zdraví a zdravotní politiku - Krajská hygienická stanice Pardubického kraje**
Mezi Mosty 1793, 530 03 Pardubice – Bílé předměstí
Mgr. Jana Nedbalová, Tel. 466 052 336, 602 730 249
www.khspce.cz, www.vychovakezdravi.cz
- **Centrum na podporu integrace cizinců - Pardubický kraj**
Bc. Martin Bažant
Pernerova 444, 530 02 Pardubice, tel. 466 989 228, 725 148 519, icpardubice@suz.cz, <http://www.integracnicentra.cz/>
- **Služba škole**
npor. Eliáše 344, 53009 Pardubice – Polabiny, tel. 466 415 584

Mgr. Leoš Šebela, MBA
ředitel školy